

Zapomenutý český nevidomý klavírista

Připomeňme si tohoto nevidomého klavírního virtuosa a hudebního skladatele, po desítky let zapomínaného Václava Zeleného. Snad to zavinila předčasná smrt, která mu zkrátila život již v jeho třiceti letech. S nadšením jsem přijal zprávu, že se v Českém rozhlase dochovalo několik jeho nahrávek a navíc v poslední době i důkaz o jeho hudební tvořivosti. Nevidomá paní Naděžda Doksanská darovala Slepeckému muzeu v Brně rukopis jeho koncertní etudy, psaný brailleskou hudební notací.

Vzpomeňme tedy na člověka, kterému předčasná smrt zabránila, abychom se mohli dodnes těšit z jeho umění. Máme k dispozici důkazy o jeho vynikajícím interpretačním umění, několik dochovaných rozhlasových nahrávek. Podle nich můžeme bez nadsázky připomenout, že se jednalo o jednoho z nejlepších českých nevidomých klavíristů, umělce a aspiranta AMU v Praze. Měl jsem štěstí, že jsem ho slyšel hrát na koncertě v Besedním domě v Brně.

Krátce na to zemřel. Jeho smrt zabránila tomu, abych se s ním, mimo blahopřání podáním ruky v zákulisí, blíže seznámil.

Václav Zelený se narodil 7. srpna 1936 v Šonově u Náchoda v rodině chalupníka. Měl dva bratry a mladší sestru. Ve dvou letech se mu na pravém oku formou bílé skvrny objevil nádor (sarkom), který bylo nutné vyoperovat a ozařovat. Oko muselo být enukleováno a v dospělosti nosil protézu. Základní školu začal navštěvovat ve svém rodišti, na vyoperované oko neviděl a na druhé pouze obrysy. Matka ho proto přihlásila do tehdejšího Deylova ústavu pro nevidomé děti a mládež v Praze. Hře na klavír ho učil Ladislav Korunka (1944–48). V roce 1948 byl převeden do nově ustavené Národní osmileté školy pro nevidomé děti v Praze na Hradčanech, kde v roce 1952 absolvoval základní všeobecné vzdělání s vynikajícím prospěchem. Po celou dobu projevoval mimořádnou inteligenci. Nejvíce se věnoval hudbě. Hře na jeho oblíbený klavír ho učil Josef Podzimek, později Otakar Heindl. Věnoval se též hře na housle. Spolu se slabozrakým Antonínem Kubálkem hrávali veřejně čtyřručně, především Dvořákovy Slovanské tance. Jako mimořádně hudebně talentovaný a v dovednostech klavírní hry technicky vyspělý byl v roce 1952 přijat na pražskou konzervatoř, kde studium ukončil s vyznamenáním. Po celou dobu studoval hru na klavír u autorky známé klavírní školy Arnošky Erny Grünfeldové.

Po mimořádně úspěšném absolventském koncertu a před vstupem na Akademii múzických umění v Praze nastaly problémy. Chudá matka s dalšími dětmi ho při studiu nemohla podporovat a proto požádala ředitele Hudební školy internátní pro mládež s vadami zraku v Praze PhDr. Jana Drtinu o pomoc. Ten V. Zelenému povolil ve školním internátu bydlet, mít k dispozici klavír a zajistil snížení a často i prominutí poplatků.

Na AMU ukončil Zelený studium s vyznamenáním ve třídě profesorky Ilony Štěpánové-Kurzové, která ho později dovedla až k aspirantskému koncertu.

Václav Zelený měl hodně přátel mezi nevidomými, přátelsky se stýkal i s profesorem V. Holzknechtem, ale nejbližší mu byl profesor Ilja Hurník.

Ocenění

- Varšava 1955, Chopinovská soutěž festivalu mládeže ve Varšavě - diplom čestného uznání
- Moskva 1957, klavírní soutěž festivalu mládeže - čestné uznání
- Mariánské Lázně 1962, 1. cena za nejlepší interpretaci skladeb F. Chopina
- 1963 2. cena Smetanovské soutěže Pražského jara, kde jeho výkon patřil k nejsilnějším dojmům z celého večera

A následovala další spirála úspěchů. Jeho koncerty měly vždy velký úspěch, obecenstvo při potlesku vstávalo nadšením. To mohu potvrdit osobně, stalo se to při již zmíněném koncertu v Brně. Umělec byl velmi skromný člověk a často odcházel zadním vchodem.

Jeho aspirantský koncert v únoru 1966 přednesl jako vždy s velkým úspěchem, žel, byl to jeho koncert poslední. Po celý svůj až příliš krátký život zápasil V. Zelený se svou slepotou, chatrným zdravím a finančními potížemi. Znovu se ozval zhoubný nádor, následná operace neměla kladný výsledek.

4. června 1966 umírá. Krátce po jeho smrti se narodil syn.

Autor článku PhDr. Josef Smýkal